

Наукова бібліотека
Одеського університету
ім. І. І. Мечникова

В ПРАЦІ І В НАВЧАННІ РІВНЯЙТЕСЬ НА ПРАВОФЛАНГОВИХ ЗМАГАННЯ!

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАІН, ЄДНАЙТЕСЯ!

За наукові КАДРИ

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМУ, МІСЦЕВКОМУ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ
ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПORA ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р. № 27 (1401). 19 ВЕРЕСНЯ 1980 РОКУ. Виходить щотижня.

ОСІННІЙ ЕКЗАМЕН

Ударно, по-комсомольськи му трудяться студенти нашого університету на полях Одещини. Цими днями рейдова бригада газети «За наукові кадри» побувала в господарствах Ізмайльського району. Студентський загін держуніверситету, в складі якого працюють філологи, фізики, історики, хіміки і географи, перебуває зараз на важких землях у досить великому складі — понад 700 чоловік.

Такому загону і справді багато що під силу. На Ізмайльщині студентів із ОДУ знають і чекають. Не вперше приїжджають вони сюди. І за багато років трудового співробітництва встигли заслужити неабиякий авторитет. Проте нам важливо підвищити його в цьому році — в завершальному році п'ятиріччя.

Першим на нашому шляху був колгосп «Прогрес», на чолі якого стоїть прославлений хлібороб Герой Соціалістичної Праці Н. Г. Миндру. Господарство це міцне, має свої трудові традиції, його можна без перебільшення назвати зразковим. В організації праці, в культурі відношення до кожного квадратного метру землі, в продуманості рішень щодо побутових та соціально-культурних питань життя студентів — словом, в усьому відчувається чіткість, ґрунтовність, державний підхід.

Керівники господарства відзначають хорошу, злагожену роботу студентів IV курсу історичного факультету, котрі трудяться в саду (керівник В. І. Мілич). Молодь систематично перевиконує денне завдання, а також задає тон в організації цікавих вечорів відпочинку. На хорошому рахунку знаходяться і студенти III курсу (українське відділення) філологічного факультету (керівники В. Попков, М. Архангельський). Серед них особливо виділяються Валентина Чайка, Надія Кондрацька, Галина Григорєць, Ганна Новаченко.

А от на IV курсі (українське відділення) філфаку щось не дуже робота ладається. Чи то дають себе знати відсутність ватажків курсу — комсорга і старости (во-

ни зараз відпочивають після літньої роботи в студзагонах), чи то дівчата відчули себе вже ветеранами, котрим можна і розслабитися — цього ми точно не знаємо. Проте факт, як-то кажуть, наяву — курс несподівано розпався на кілька груп, часом проявляючи між собою взаємну неприязнь. Тому прямо на полі, на імпровізованих зборах відбулась безстороння розмова про комсомольську честь, студентський обов'язок, про людську дружбу. Сподіваємось, що розмова ця залишиться в пам'яті і курс ще покаже себе.

Недалеко, в радгоспі «Озерний», працюють студенти фізичного і філологічного (російське відділення) факультетів. На живописному березі в таборі труда і відпочинку плечем в плече живуть «фізики і лірики». Схоже, що їх співробітництво і на полях, і під час відпочинку проявляється плідно творчо. Причому, тон всьому задають філологи: Наташа Кучіяш, Світлана Владика, Ольга Орленко, Наташа Скопобрух, Федір Миронов, Михайло Талакванде. Хоча не відстають від них і фізики.

Згодьтєсь, далеко не кожний із нас може похвалитись тим, що живе на острові. І, тим більше, в небагатьох романтика побуту поєднана з романтикою праці. То ж хіба можна не позаздрити студентам-фізикам, історикам, географам, що дружно сім'єю обживають острів Кислицький? Можна зрозуміти піднесений настрій Д. Кірова і П. Стрельникова (IV курс географічного відділення) — 9 вересня вони встановили рекорд по всьому острову, виконавши денну норму на 212 проц. Не відстають від них фізики: Люда Корнійчук, Наташа Чомова, Ірина Педан, Євгеній Залізний, Зінаїда Дукаценко, Станіслав Боханцев; історики: Петро Рабочий, Юрій Положенко, Слава Стовбун, Ольга Гайдаш; географи: Марія Драгні, Володимир Прокопенко, Григорій Гай. А на «материкові», в радгоспі ім. С. М. Кірова, добре зарекомендували себе студенти хімічного факультету.

Отже, скрізь, де ми побували в ці вересневі дні, кипить робота, звучать пісні — це значить, по-справжньому, з комсомольським вогником трудяться наші студенти. Ритм задано вірний, то ж важливо втримати його на висоті, бо осінь квапить і потурання від неї не чекай.

І. КОВАЛЬ,
секретар комітету
ЛКСМУ ОДУ.

Блакитна осінь сяє
в берегах,
І помідори спіють,
як пожари.
А. МАЛИШКО.

МУДРІ люди кажуть: нема в світі кращого вдовища, ніж спостерігати за роботою людини, за її творчим натхненням. А якщо це великий колектив і працює на заводі чи на безкрайніх полях? Тоді твоє відчуття стає набагато сильнішим від звичайного душевного задоволення — воно й тебе кличе до натхненної праці, ніби сяєво зірки...

В той день — 12 вересня

Кличуть знов дороги в полі...

— я приїхав у Йосипівку, що на Овідіопольщині, десь під обід. Спочатку розпитав у конторі, що це за село, який тут колгосп чи радгосп. Виявляється, немає ніякого ні колгоспу ні радгоспу, бо тепер все сільське господарство з усіма його полями й лісами, угіддями, парниками і, навіть заводами перетворилось нещодавно на Одеську овочеву дослідну станцію — ООДС, тобто — на господарство ділянки науки. Цікаво — і дуже... Але як же студенти, де вони працюють, як працюють і як потрапити на їхню робочу ділянку? Мене тут же переконали нікуди не йти. «Ідть краще в цю ідальню, почекайте — хвилінку через 10—15 їх привезуть автобусами на обід». Чекаю з півгодини, встиг обігати кілька гуртожитків, де мешкають наші юнаки та дівчата, проте, ні їх, ні їхніх керівників так і не зміг дочекатися в таборі. І вирішив, наперекір шановним порадам, податися на поле, ризикуючи розминутися з людьми. Але в одній ідальні (їх тут, між іншим, не одна) мою увагу привагнув «Бойовий листок», що став, як це можна зрозуміти відразу, свого роду Дошкою пошани. Він повідомляв про вчорашні трудові успіхи на полях. Студенти бригади № 4 О. Кабалін та І. Фабрицій встановили, виявляється, новий рекорд, зібравши по 1212 кг помідорів проти норми 320 кг на день! Їх заробіток в цей день сягає 17 крб. замість 4—5 крб. А студенти О. Стецюк та Н. Юрескул збрали по 825 кг (бр. № 5), Н. Сидоренко — 705 кг. (бр. № 1), ланка Л. Огородникової — по 690 кг (бр. № 4); Вербицький, Окипняк, Мармерштейн, Шинкар — по 530 кг (бр. № 6)». Ось так! Виходить, студенти перевиконують навіть норму «дорослу», як говорять місцеві люди, тобто — 400 кг. То ж — в полі!

Рішенням парткому, ректорату і комітету комсомолу на Дошку пошани заносяться:

Студенти III курсу філологічного факультету (українське відділення), котрі, працюючи в колгоспі «Прогрес» Ізмайльського району, зразково виконують щоденні завдання. Керівники групи В. Попков і М. Архангельський.

Студенти IV курсу історичного факультету, що працюють в колгоспі «Прогрес» Ізмайльського району, щодня виконують по півтори норми. Керівник групи В. Мілич.

Студенти II курсу хімічного факультету Маргарита Церковна, Ольга Свячена, Віктор Іванов. Вони працюють в радгоспі ім. Кірова Ізмайльського району, систематично перевиконують денні завдання.

Студенти IV курсу геолого-географічного факультету (географічне відділення) Дмитрій Кіров, Петро Стрельников. Вони працюють в радгоспі ім. Калініна Ізмайльського району, щодня виконують півтори-дві норми.

КУДИ не глянеш, скрізь бовваніють високі горизонти, бо село знаходиться у вибалку, чи, точніше, в довгій долині, наскрізь пронизаній в'юнкою річечкою, котра б'ється спочатку середньою долиною, поряд із новою траєю, а потім враз повертає, підминаючи круті схили і одночасно перетворю-

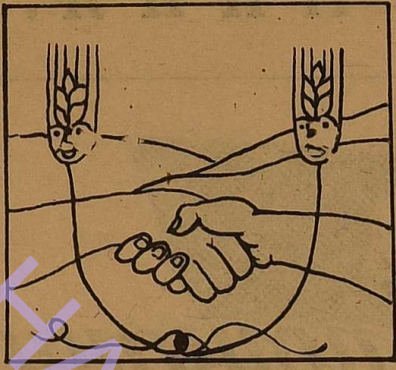
помідори хоча б по 500 кг... Яка це сила — колектив! Якось по-новому забриніла гордість за наших вихованців, і все поле, що рябіє від їх розмаїтого одягу, стало для мене значимою часткою цього великого невгомного світу. Бо над полями пролітають «Ілі» і вертольоти, снують на автотрасах ав-

тосбуси і грузовики, кудись поспішають піонерські загони, а трактори все возять помідори — з полів на вагони, з вагової на заводи. Іде врожай невтомним потоком, іде на радість і щастя працюючих людей...
Напливали важкі хмари, проливаючи десь на обрії смугу дощів, залопотіли на вітрі дівочі косинки, а над селом затрепетали бурні рожеві акорди скрипичного Концерту Мендельсона, линучи до обрії і спалахуючи там в кольорах райдуги. Саме в цей час я підходив до крайніх студентських бригад — восьмої і дев'ятої. Запитую у керівників — асистента кафедри вищої математики А. О. Коринівського та асистента кафедри теоретичної механіки О. Г. Гіріна, чому ж студенти не в ідальні і чому вони працюють: ще ж, здається, обідня перерва?
— Бо вони вже пообідали, — відповідає Аркадій Олександрович, — та ще й добре, смачно. Але користуються сільською ідальню лише кілька груп студентів, основна ж маса обідає прямо тут (Закінчення на 2-й стор.)

Відмінно працює на колгоспному полі студентка IV курсу біологічного факультету Валентина МІНОВА.
Фото Г. Антипенка.

Кличуть знов дороги в полі...

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)

на полі: самі так забажали — для економії робочого часу і зусиль. Кожний хоче зібрати побільше помідорів. Ось бачте, скільки вже набирали, жаль, що трактори не встигають пошвидше забирати їх, не вистаєє тари — зробили б ще більше. Хоча похвалитись нам є чим: збираємо, в основному, по 600 кг. Передовиків багато, всіх і не назвеш. Ось перед вами прудко, ніби легкоатлет, збирає помідори Люба Кравчина, не відстає від неї і Марія Гладка, а отам Люба Заревська, дві Тані — Гульченко і Волощенко, котрі й обідають «на ходу» — старанні, вимогливі і до себе, і до інших. Та тут майже всі активні, свідомі.

Ці бригади, які нещодавно переведені з колгоспу «Чапаєвець», не повні — 15 хлопців дирекція ООДС відразу перекинула на консервний завод — сливи переробляти. Лише три дні там працюють, та на сьогоднішній спільній для керівників студзагонами і начальства дослідної станції планірі директор М. Ю. Деревенча відгукнувся про них добрим словом. Значить, заслужили хлопці, значить, теж мають хороші роботячі руки. До речі, сама планірка — по-своєму напружена, ділова, не без критичних зауважень, але водночас і доброзичлива, товариська — допомагає бригадам покращувати якість роботи, пильнішими бути, скажімо, при вантажненні ящиків, щоб менше падало і билось помідорів, ретельніше зривати хвостики, не пропускати в рядках зрілі овочі тощо. Проте, і місцева дирекція на побажання краще обслуговувати студентські бригади машинами і тарою теж докладає зусиль. Тому зв'язки тут встановились дружні, творчі. А від спільних зусиль і дій значно виграє і спільна справа. Чи не тому так багато юнаків і дівчат за півдня, порівнюючи з учорашнім, назбирали на 5, 6, а то й 10 ящиків більше, тобто щодня невтомно побивають свої ж рекорди!

Піднесено працюють і студенти цюстої та сьомої бригад, до яких мені довелось пройти значну відстань — ділянки великі, вимірюються кілометрами, котрі молоді обов'язково повинні очистити від овочів. Один керівник захворів, тому двома заганами одночасно керує асистент кафедри обчислювальної математики Т. С. Зверкова. Тетяна Степанівна жваво розповідає про хорощу роботу юнаків та дівчат на полі, про їхнє вміння добре, творчо відпочивати в вечірні години.

Ага, ви читали наш «Бойовий листок» — то вже третій. Кого треба — хвалимо, але не жалуємо і лінкуватих.

Цікаво зазначити, що тут слово «лінкуватий» не зовсім тотожне нашому звичайному поняттю, тут так називають тих, хто, виконавши норму чи навіть півтори, надалі свідомо знижує темпи своєї діяльності, хоча попе-

реду ще не одна робоча година: мовляв, норму дала (так говорила, наприклад, студентка Турта) — і досить, тепер можна й відпочити. Але й така «раціональна» лінк здатна погіршувати справу. І дійсно — від чого відпочивати? І чому ж не відпочиває Павлина Царенко чи Антоніна Чоботарьова, у яких уже зібрано по 400 кг? Чому ж весь колектив вирішив не користуватись офіційно даними йому двома годинами, щоб нормально, в хороших умовах пообідати в сільській їдальні, а, навпаки, намагається використовувати кожну зайву годину — і навіть хвилину! — для ще пліднішої праці, для того, щоб допомогти місцевим трудівникам впоратись на полі до перших похолодань, не залишивши напризволяще жодного овоча? Навіть ударниця Окипяк, котра вчора збрала 550 кг і про яку написано в «Бойовому листку», сьогодні я побачив сидячою на ящиках, бо, ледь виконавши норму, вона дозволила собі «почивати на лаврах», в той час, коли інші безперервно працюють. Значить, трапляються в бригадах комсомольці, котрим, на жаль до всього немає особливого діла, немає бажання усвідомити в чому перевага моральної сили в людині, котра здатна гори перевертати, коли треба, бо сповнена відповідальності за все хороше й прекрасне на землі. А немає відповідальності — немає в душі ніякої піднесеності, поезії життя, поезії вічного руху до певних висот і в науці, і в культурі.

ПРАКТИКА показує, що така «раціональність» призводить до того, що людині не тільки лінк підняти зайвий помідор чи цибулину, а й побути зайвий час біля улюбленої картини (якщо така взагалі існує) — побути просто так, один на один, щоб в душі спалахнула нова зірка; лінк посидіти в глибоких роздумах над тількино прочитаною серйозною книжкою (не кажу вже — проплакати над нею); навіть вирішити зайву задачу чи рівняння — просто так, для власного естетичного задоволення, для непомітного на перший погляд, але реально, глибокого збагачення своєї душі, свого світогляду. Птах може прожити, врешті-решт, і без крил, але ж гідність його від цього страждає вічно: безкрилий! І це в той час, коли друзі готуються провести біля вогнища захоплюючий конкурс «Ну-мо, дівчата!», сценарій до якого написали своїми силами і на якому будуть обиратись кращі за найкращими даними: працьовитість, розум, душевність, врода. А хочеться вірити, що тут виграють всі, бо всі і працьовиті, і розумні, і душевні, і вродливі. Коли декому й не вистаєє останнього, то «прохідний бал», я впевнений, від цього не дуже постраждає, якщо не постраждає наша спільна справа...

Ідеш від бригади до бригади, долаючи перегони, наче напливає «за даллю далю», за одним горизонтом починається новий. Бригади, котрі вибирають помідори на протилежних краях поля, один одного вже не бачуть, бо поле довго підіймається вгору, а потім поступово опускається. Ось на такому схилі працюють перша, третя і п'ята бригади (керівники — асистент кафедри методів математичної фізики О. Б. Козін, асистент кафедри математичної фізики А. І. Яцко, асистент кафедри матфізики Л. К. Во-

скобойникова). Проїхало кілька тракторів, щойно завантажених ящиками в цих бригадах, війнувши на мене вихором пилу. А студенти на моїх очах швидко нарощують нові склади ящиків з помідорами. Жваво йде робота! Стою. Милуюсь. І — слухаю. Бо юнаки й дівчата ще встигають перекинутись словом, а то й суперечкою чи блискучим афоризмом. «Наташо, а кому належить крилатий вислів «пізнай самого себе»? — «Сократу». — «Нічого подібного: дельфійському оракулу». — «Володю, звідки походить вислів «залізна п'ята»?... Іноді почувеш приповідку, пісенний рядок, захоплений відгук про романтику подвижницького життя. Хіба не вартий подиву маршкідок морського журналіста Юрія Шумицького, котрий цілий рік ішов від Владивостока до Москви на Олімпіаду-80? 12 тисяч кілометрів!.. Слухаю, бо Лариса Костянтинівна, керівник п'ятої, з великим піднесенням розповідає про Іру Лісовецьку, котра щодня видає «на-гора» в середньому по 700 кг, майже поряд з нею ідуть Надія Юрескул, Олена Стецюк і багато ін. Сьогодні у молоді особливо піднесений настрій і підвищені темпи в роботі — попереду цікавий вечір, вогнище біля річки, конкурс на кращих, будуть виконуватись на замовлення улюблених піснi, скажімо, на філософську тему, улюблену серед жадібної до знань молоді. А за мотивами далеко й ходити не доведеться: ось вам вогонь, ось вода, які в древніх наукових системах відігравали роль субстанціальних першоначал.

Слухаю і Олександра Борисовича. Він перерахував мені ледь не всіх членів своєї бригади — першої: всі ударники, всі перевиконують норми, працюючи на совість, від душі... О. Голубкова, О. Берневик, Н. Тарасова, Н. Щербинська, В. Березовський... Всі дають щодня то півтори, то дві норми. Встигають студенти багато роботи і на полі, і в гуртожитках, проводячи інформації і культурбесіди за свіжими газетами, за новими книжками, котрі й тут читаються в повній мірі. То нічого, що молоді полюбляє зайвий раз потанцювати, послухати піснi з магнітофонних плівок чи підгітару. А незабаром відбувється футбольний матч між студентами та учнями ПТУ з Іллічівського судноремонтного заводу. Не забувають ні Олександр Борисович, ні його юні помічники — комсомольці і про ДТСААФ, вже зараз проводять серед студентів лекції та бесіди на військово-патріотичну тему, а кращих, сильних, вольових приймають в свої лави, утворюючи секції, — підводників, парашутистів, стрільців, радіоаматорів, навіть влаштовують лотерейні розіграші, в котрих комсомольці беруть активну участь, бо знають: кожна копійка піде на укріплення могутності нашої країни.

Кожна бригада має своє творче обличчя, свій цікавий світ, з яким не так легко розлучатися. Чи не тому діти ще до однієї бригади я так і не встиг: надходив вечір, сідало сонце, за студентами на поля виїхали автобуси, і тільки трактори все ще перевозили тонни зібраних студентами університету помідорів. Дивлячись на цю дійсно прекрасну картину, я подумав, що завдяки нашим вихованцям місцеві трудівники повністю виконають свої соціалістичні зобов'язання.

А. БОСОВ.

Великий обсяг робіт в дні літніх канікул виконали студенти фізичного факультету.

На знімку: спортивна робота у студентів-фізиків.

ЗВІТИ І ВИБОРИ В КОМСОМОЛІ

Вдосконалювати діяльність «Комсомольського прожектора»

Нещодавно Бюро ЦК ВЛКСМ прийняло постанову про вдосконалення діяльності «Комсомольського прожектора» в світлі партійної постанови про народний контроль. В постанові відзначається, що «Комсомольський прожектор», в рядах якого зараз перебуває і діє понад 4 млн. юнаків і дівчат, являється ефективною формою громадської діяльності комсомольців.

Серйозні завдання поставлені в справі організаційного зміцнення всіх ланок «КП». Зараз в університеті проходить звітно-виборча комсомольська кампанія. Звітувати будуть також начальники «КП». Необхідно найдетальніше підготуватися до звітів штабам і постам. В кожній комсомольській організації бажано оформити стенди, фотобітрани, привести в порядок відповідну документацію. За рішенням ЦК ВЛКСМ в 1980—1981 рр. будуть проведені конкурси-огляди засобів гласності «КП» — стінних газет, «блискавок», «сигналів». Встановлена єдина загальносоюзна символіка «КП» — емблема і нагрудний значок активіста «Комсомольського прожектора».

Напередодні звітів та виборів в комсомольських організаціях секретарю бюро варто знати про нове положення, хоча б в загальних моментах використовувати його при формуванні нового складу і структури «КП».

«Комсомольський прожектор» — масова форма участі комсомольців в громадському контролі, в боротьбі з дисциплінованістю, з проявами безгосподарності і марнотратства.

Головне завдання «КП» — всебічно сприяти виробленню у молоді активної життєвої позиції, навиків управління, вихованню принциповості, непримиренності до недоліків, відчуття особистої відповідальності за успішне вирішення будь-якої справи. В штабі «КП» у відповідності з основними напрямками роботи і з урахуванням специфіки вузівської діяльності необхідно вводити такі сектори:

- організаційної роботи і гласності;
- економії і бережливості, трудової і виробничої (навчальної) дисципліни;
- контролю за умовами праці, навчання, побуту і від-

починку студентів; — критичного реагування на всі недоліки.

Таким чином, доцільно в штаб «КП» вводити 5 осіб (з начальником). В своїй діяльності «КП» тісно взаємодіє з органами народного контролю, профспілковими, господарчими і правовими органами.

В усіх комсомольських організаціях створюються пости і штаби. Члени постів і штабів первинної комсомольської організації складають загін «КП». Склад штабу, пости визначаються комсомольськими зборами.

Пости «КП» утворюються в кожній комсомольській групі та організації з правами первинної чисельності, якщо тут менше 20 членів ВЛКСМ. Вони обираються на звітно-виборчих комсомольських зборах строком на 1 рік.

Штаби «КП» утворюються в первинних комсомольських організаціях, в котрих нараховується понад 20 членів ВЛКСМ. Вони також обираються на виборчих комсомольських зборах (конференціях).

Штаби і пости «КП» проводять рейди, перевірки, огляди, забезпечують їх гласність, працюють в тісній співдружності з радами молодих учених НТВ.

Штаби проводять засідання не менше одного разу на місяць. Комітети (бюро) комсомолу керують роботою «КП», вчать активістів глибоко аналізувати і критично, принципово оцінювати результати виконаної роботи, добиваючись оперативності, наполегливості в усуненні недоліків.

Гласність «КП» — найважливіший принцип дієвості його роботи, штаби і пости оперативно інформують комсомольців про проведені рейди, перевірку і результати в «блискавках», «бойових листах», стінгазетах, стендах, «віках», засобами агітбригад, а також через газети та журнали.

Робота в «Комсомольському прожекторі» — почесне і відповідальне комсомольське доручення. Кожний «прожекторист» покликаний оправдати виявлене до нього довіря, показувати приклад високої свідомості, організованості і дисципліни, бути завжди в авангарді боротьби за спільний успіх.

Ось про це і повинна проходити ділова розмова на звітно-виборчих комсомольських зборах.

Г. АНТИПЕНКО,
заст. секретаря
комітету комсомолу ОДУ.

ШКОЛА ПАРТІЙНОГО ВИХОВАННЯ

ПІДГОТОВЦІ гідного поповнення своїх рядів, вихованню комуністів партія завжди приділяла і приділяє постійну увагу.

В Одеському університеті накопичено чималий досвід роботи з молодими комуністами. Добре зарекомендувала себе школа молодого комуніста. Рада школи разом з парткомом університету і партійними бюро факультетів проводить цілеспрямовану роботу, суть якої визначена рішеннями XXV з'їзду КПРС, вказівками, викладеними в доповіді тов. В. В. Щербицького на травневому (1980 р.) Пленумі ЦК КПУ України. При цьому головна увага приділяється вихованню молодих комуністів в дусі комуністичної ідейності, підготовці їх до активної, організаторської і суспільно-політичної діяльності.

В минулому учбовому році було проведено сім занять школи. Перед слухачами виступали найдосвідченіші лектори — професор М. М. Якупов, доктор історичних на-

ук С. Й. Аппатов, доценти Я. М. Штернштейн, Г. Л. Фролова, І. І. Кондратюк, А. І. Крук, партійні працівники, ветерани партії.

Слухачами були 130 молодих комуністів. Заняття проводились по двоєгодинній навчальній програмі, згідно з якою вивчалися основні положення марксистсько-ленінської теорії, актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин та ідеологічної боротьби в світлі рішень XXV з'їзду КПРС, критики й самокритики в житті і діяльності партійних організацій та інші.

В ході занять школи одержували своєчасне і достатньо повне висвітлення найважливіші документи і матеріали Пленумів та Постанов ЦК КПРС. Ректори уміло підключали питання учбової програми до завдань і вимог сучасного економічного і політичного розвитку Радянської держави, займалися питаннями міжнародного життя.

В учбовому процесі вико-

ристовуються різноманітні форми роботи: лекції, семінари, заняття цитально-відповідального характеру, в процесі яких лектори з найважливіших методологічних питань проводять зі слухачами бесіди, перевіряють їх відповіді, знання і т. д.

ВАЖЛИВЕ значення приділяється плануванню роботи школи, відвідуванню занять та іншим питанням. Найбільшу організованість проявили студенти біологічного, історичного, філологічного, юридичного, геолого-географічного факультетів, а також факультету романо-германської філології. Слухачі Ю. Осинський, В. Фініков, С. Веселова, В. Левчук, С. Уткін, В. Михальов, С. Александров, В. Вербицький, А. Науменко, В. Щербина та інші продемонстрували міцні знання, активність в роботі, зарекомендували себе справжніми комуністами.

Партійні бюро факультетів здійснюють постійний контроль за навчанням комуністів, обговорюють ці питання

на своїх засіданнях тощо.

Разом з тим вимагає свого покращення відвідування занять студентами хімічного, фізичного та механіко-математичного факультетів. Партійним бюро бажано зайняти більш принципову позицію, приділити більше уваги громадсько-політичному навчанню молодих комуністів. Пленум ЦК КПУ України, котрий розглядав питання про зміцнення партійних рядів і виховання комуністів, підкреслив необхідність проявляти постійну турботу в справі виховання активної життєвої позиції.

Важливим завданням Ради школи, партійних бюро факультетів являється турбота про глибоке вивчення молодими комуністами марксистсько-ленінської теорії, політики партії, забезпечувати активну участь в громадській діяльності в університеті. Все це буде сприяти підвищенню авангардної ролі комуністів в боротьбі за успішне виконання завдань X п'ятирічки, гідну зустріч чергового XXVI з'їзду КПРС.

С. КУЧЕРЕНКО,
заст. голови Ради школи молодого комуніста.

НАШІ ВИПУСКНИКИ— НАША ГОРДІСТЬ

На знімках: випускниці минулого року А. Стуйковська та З. Лисенко — гордість нашого університету.

Наукова робота в першому півріччі

ЗА ПЕРШЕ півріччя підведені підсумки виконання соціалістичних зобов'язань колективом нашого університету в галузі наукової роботи. В конференц-залі під головуванням проректора з наукової роботи доцента І. П. Зелінського по-діловому, зацікавлено пройшло обговорення основних підсумків роботи наукових підрозділів. Керівники факультетів, лабораторій, кафедр, секретарі партійних і комсомольських організацій, голови первинних профбюро, наукові керівники тем принципово і об'єктивно оцінили стан справ в галузі наукової роботи в ОДУ за цей період.

Цілий ряд характерних показників свідчить про те, що соціалістичні зобов'язання, взяті напередз'їзвський вахті колективом університету, будуть виконані. Зараз можна зробити деякі попе-

редні висновки.

Так, за першу половину року для різних галузей народного господарства країни на основі госпдоговорів виконано науково-дослідницьких робіт на суму 3,8 млн. крб. при річному планові в 5,3 млн. крб., що склало майже 53%. При річних зобов'язаннях захистити і подати до захисту 40 кандидатських дисертацій за перше півріччя їх було виконано 34. В Державний комітет при Раді Міністрів СРСР у справах винаходів та відкриттів подано 43 заявки при загальнорічному зобов'язанні в 60 одиниць. Тільки в першому півріччі подано 251 студентська наукова робота на районні, обласні, республіканські та всесоюзні конкурси, що являється великим досягненням всього студентського заgonу молодих дослідників і професорсько-викладацького складу. Вперше за всі роки участі студентів

ОДУ в республіканських конкурсах наші результати досягли рівня Харківського і Київського держуніверситетів при величезній кількості показників.

Вдвічі більше (20 проти 10) представлено експонатів на міжнародних виставках, ВДНГ СРСР і ВДНГ УРСР, на чинні досягнення і в деяких інших галузях наукових досліджень.

ПРОТЕ, з цілого ряду показників в першому півріччі не були виконані соціалістичні зобов'язання. Так, при плані залучення студентів для виконання держбюджетних і госпдоговірних робіт в 700 осіб, в першому півріччі маємо лише 279. Ця цифра не може нікого задовольняти. Адаже залучення студентів до самостійної творчої пошукової роботи — одне із головних завдань кожного вузу. А тим більше такого крупного, як Одеський держуніверси-

тет. Всі ми знаємо, що ОДУ зараховано до 70 провідних вузів країни, а також в число 8 провідних вузів республіки. Ми пишаємося цією високою честю! Але це до багатов чого і зобов'язує нас. Виконання своїх соціалістичних зобов'язань — наше завдання перед країною, наш конкретний внесок у змагання за гідну зустріч XXVI з'їзду КПРС.

Учасники зборів загострили свою увагу саме на цьому розділі наукової роботи в університеті, де насьогодні найбільш помітно відставання від взятих зобов'язань. Мова йде про впровадження в виробництво результатів наукових досліджень. Тут, за даними на 1 вересня, при плані 5,5 млн. крб., впроваджено лише 1,7 млн. крб., тобто менше 30%. Звичайно, на кінець року доводиться найбільша частина впровадження наукових досліджень. Та не варто все покласти на останній квартал. В цьому розумінні немає претензій лише до колективу ОНДЛ-2.

Найбільші претензії керівництво наукової частини виявляє до фізичного та геолого-географічного факультетів, не рентабельно працюють також на хімічному факультеті, де на 1 крб. капіталовкладень здобуваються всього 0,5 крб. На цей рік заплановано 55 робіт по запровадженню, але з них 33 — в підрозділах фізфаку. Геолого-географічний факультет в минулому році дав економічний ефект в сумі 4,5 млн. крб., а в цьому готується дати лише 1,4 млн. крб., — втричі менше! Зараз, коли весь радянський народ стоїть на трудовій вахті, присвяченій XXVI з'їзду КПРС, за гін наукових працівників Одеського держуніверситету повинен працювати ще ретельніше, наполегливіше, все зробити для повного і високоякісного виконання прийнятих зобов'язань.

І. ШЕВЧЕНКО,
інженер наукової частини.

ПРЕКРАСНЕ НАВКОЛО НАС І В МИСТЕЦТВІ

Величезний потяг нашого народу до мистецтва, до теоретичного осмислення і вивчення процесів, що відбуваються в ньому сьогодні, до оволодіння скарбами світової, духовної культури. Соціалістичне суспільство прагне так формувати творчу особистість людини, щоб вона не тільки «споживала» духовну культуру, а й творила б її, розвивала. Проте без знань законів творення прекрасного в житті й мистецтві, без глибокого вивчення історії художньої культури неможливий плідний вплив людини на хід історичного розвитку суспільства, його культури й мистецтва.

Сьогодні можна сміливо сказати, що значення естетики у нас вже вийшло за рамки чистої теорії. Вона проникає в усі галузі виробництва і нашого побуту, набуває важливого виробничо-практичного значення. Піклування про красу но-

вих комуністичних стосунків, умов життя і праці органічно зливається з піднесенням творчої активності, продуктивності праці людей, красою й економічністю створюваних речей.

Заходи, вжиті Комуністичною партією, постанови останніх з'їздів КПРС сприяли тому, що цей процес став в наш час особливо інтенсивним, що дух творчості дедалі більше охоплює всі галузі матеріального і духовного життя радянського суспільства.

У кожної людини є своє уявлення про красу, свій естетичний смак. Здатність людини по-різному бачити, відчувати прекрасне дає змогу скласти враження про її естетичну культуру.

Як вона формується, виховується, від чого залежить, які критерії її визначають, — про це і піде мова в даній статті.

ВАЖКО уявити собі життя людини без світу прекрасного. Краса рідної природи і людська краса постійно сповнюють людину величезним духовним багатством, надихають її на активну творчу діяльність. З цього погляду естетичне начало людського життя завжди виступає своєрідною формою самоутвердження людини в навколишньому світі. Втілюючи у свої неповторні витвори краси людські ідеали, звеличуючи, на противагу тваринним інстинктам, людяне начало в людині, творці прекрасного в усі часи й епохи тим самим активно сприяли гуманізації людського суспільства, служили великій справі соціального прогресу.

Творчість за законами краси особливого значення набуває в наш час, коли, з одного боку, в буржуазному суспільстві все сильніше поглиблюється процес знецінення людських цінностей, а людська особа підпадає під все спустошливішу стандартизацію і, з другого боку, коли проблема гуманізації взаємовідносин між людьми і гармонізації предметного та духовного світу людини набуває в країнах соціалізму небагаченої досі актуальності. В умовах будівництва комуністичного суспільства, де утверджується новий характер людської праці, нова, комуністична мораль, істинно гуманістичне мистецтво, художнє начало, як зазначається в документах КПРС, ще більше одухотворить

працю, прикрасить побут і облагородить людину.

Освоюючи дійсність, людина передусім, як відомо, ставить за мету задоволення своїх насущних потреб — потреб у їжі, житлі, одязі. Найповніше задоволення життєво-важливих потреб викликає у людини своєрідне відчуття приємного, наприклад, від смачної їжі, зручного житла і одягу, досконалого знаряддя праці тощо. Коли ж поряд із суто утилітарними потребами у людини формуються і духовні потреби — в патріотичному почутті, безкорисливому служінні батьківщині, в дружбі, коханні, творчій діяльності, найповніше задоволення цих потреб супроводжується своєрідними духовними насолодами, які набувають

форми емоційних станів типу захоплення, радості, щастя, триумфу тощо.

Однак ні почуття захоплення і радості, ні переживання щастя й триумфу з приводу чогось, ні, тим більше, відчуття приємного самі по собі ще не є естетичними переживаннями. Людина вперше естетично стикається зі світом тоді, коли він не просто зацікавив її своєю здатністю задовольняти її чи інші утилітарні й духовні потреби, а коли зачарував її чимось надзвичайним. Причому цим надзвичайним може бути і жа, і одяг, і житло, і різноманітні знаряддя, однаково, як і сама людина, її життя, праця, кохання, поведінка, витвори її рук і породження фантазії її розуму. Головне, щоб все це було надзвичайно інтересним.

Цікаво відзначити, що член первісного комуністичного суспільства однаково відчував насолоду і від споглядання людського тіла, і від своєї трудової діяльності, і від користування продуктами праці. Не випадково Гомер, який оспівав у своїй «Іліаді» й «Одіссеї» період найвищого розквіту первісно-родового ладу, дуже часто живився поняття насолоди: і коли говорить про Аполлона, що слухає пісню, яку співають йому отроки, і коли пастухи грають на сопілках, а натовп людей влаштовує танок і т. д.

Отже, зцінення людини з

ФАКУЛЬТАТИВ МАРКСИСТСЬКО- ЛЕНІНСЬКОЇ ЕСТЕТИКИ

надзвичайно інтересними явищами викликає в неї особливі духовні насолоди. В ході історичного розвитку людства при певному рівні забезпеченості його насущних потреб і особливих духовних насолод перетворюються на потребу насолоди, що, в свою чергу, можуть бути задоволені не просто хорошими, а найкращими в своєму роді об'єктами. Потреби в насолодах, особливі духовні насолоди як результат їх задоволення, а також найкращі об'єкти, що задовольняють ці насолоди, стають віднині для людини естетичними.

Завдяки багаторазовому повторенню естетичних потреб та естетичних насолод у свідомості людини утворюються певні поняття як про ці насолоди, так і про здатність предметів зовнішнього світу викликати їх. Тому й не дивно, що такі поняття, як приємне, захоплююче, прекрасне, вказують не тільки на певні властивості навколишнього світу, а й на своєрідні внутрішні стани людини, яка освоює цю дійсність...

П. ГАВРИЛЮК,
кандидат філософських наук.

(Продовження буде.)

НЕОЛОГІЗМИ П'ЯТИРІЧКИ ЯКОСТІ І ЕФЕКТИВНОСТІ

(Продовження).

Слово про слово на допомогу студентам-стажорам і підпракцікам у позакаласній роботі з учнями середньої школи.

III. Назви сільськогосподарських машин, знарядь, добрив та хліборобів:

Культиватор-плоскоріз — машина для безвідвальної обробки ґрунту; **міні-трактор** — невеличкий трактор, який використовують у підсобних господарствах колгоспників; **малюк-універсал** — міні-трактор, яким можна орати, сіяти, косити, полоти, копати ями для посадки дерев тощо; **очеретокосарка** — спеціальна косарка на моточовні, якою у водоймах косять очерет; **паливозаправник** — заправний агрегат на колесах — цистерна з бензином, дизельним паливом та різними маслами; за півгодини такий агрегат заправляє 8—9 тракторів безпосередньо в борозні; **сани-самоскиди**, які розвантажуються за допомогою гідросистеми, встановленої на тракторі; **стоцентнерник** — хлібороб, який збирає сто центнерів зерна з гектара.

У центрі уваги Комуністичної партії, Радянського уряду і протягом X п'ятирічки була турбота про добробут, умови праці, відпочинок і здоров'я радянських людей. Про це свідчать і поповнення побутової лексики багатьма новими словами. Ось тільки деякі з них: **КПО** — К-омбінат **П-обутового О-бслуговування**; **БОК** — Б-анно-О-здоровчий **К-омплекс**; **ТПВ** — Т-абіт **П-раці** і **В-ідпочинку**; **САПЛ** — С-пеціальне А-мблаторне **П-отіалкогольне Л-ікування**; **біомос** — біо-логічні металоорганічні с-истеми; **віталакт** — для дітей-немовлят сума молочна суміш, яка за своїми якостями мало чим поступається перед молоком матері; **УЗКАР** — У-льтра З-вуківий кар-діограф; апарат, який допомагає лікувати хвороби серця; **коіотеом** — мініатюрний холодильник, який використовують медики при лікуванні деяких хвороб, зокрема, очних; **ювенологія** — вчення про радикальне збільшення тривалості життя людини та заходи, які зберігають молодість.

Радянська держава протягом усієї своєї історії, починаючи з ленінського Декрету про мир, разом з іншими братніми державами, боролася і бореться за мир і безпеку народів, за мирне співісну-

вання держав із різним соціальним ладом, за інтернаціональну допомогу народам, які борються з імперіалізмом за своє соціальне й національне визволення. Ця боротьба зареєстрована і новими словами суспільно-політичної лексики X п'ятирічки, які можна класифікувати в такі групи:

I. Назви політичних організацій, течій та їх послідовників чи прибічників у капіталістичних країнах:

Атлантіст — представник чи прибічник НАТО; **ААА** — А-нтикомуністичний А-льянс А-ргентини; **ескапізм** — втеча від реальних соціальних проблем; **політкріт** — політичний крит, образна назва оборонця холодної війни в США; **футурофобія** — нездатність дивитися в очі й бачити цілком очевидне — безрадісне, безперспективне майбутнє; **футурофоб** — особа, яка боїться майбутнього.

II. Назви політичних організацій, заходів та зрадників у зарубіжних демократичних країнах, які борються за своє соціальне й національне визволення: **Авансада** (іспан., Куба) — наступ, атака; **гусанос** (іспан., Куба) — черв'яки, образна назва злочинців та зрадників Батьківщини; **Джирга** (афган.) — всезагальні народні збори; **НОЗР** — Національна О-рганізація Демократичної М-олоді Афганістану; **КОПТЕ** — К-омісія О-рганізації П-артії Т-урції Е-фіопії; **Заметча** (ефіоп.) — співробітництво; **Шиконьока** (мозамбік.) — провокатор, саботажник, диверсант, дослідно — агент, ядовита змія.

III. Назви різних установ, організацій та заходів, зв'язаних із розвитком освіти й культури в СРСР:

Абітура — робота з абітурієнтами, які бажають поступити в вищу школу; **ГТОдром** — місце, де молодь складає іспити на значок «Готов к труду и обороне»; **ДЕТ** — Дитячий Е-страдний Т-еатр; **ДТЛК** — Д-обровільне Т-овариство Л-юбітелів К-ниги; **Кінограма** — опис за допомогою кіно якоїсь події; **КЮТ** — К-луб Ю-них Т-ехніків; **УДРС** — У-чбово — Д-ослідницька Р-обота С-тудентів; **ФМУ** — Ф-акультет М-айбутнього У-чителя; **Школа** — комплекс — школа, в якій на правах учбово-виховних підрозділів об'єднані загальноосвітня школа, дитячий садок, учбово-виробничий ком-

бінат, студія технічної творчості, спортивна, музично-хореографічна і художня школи. Школа — комплекс працює за єдиним планом, роботу якої координує і на- правляє Рада директорів.

За походженням неологізми X п'ятирічки можна поділити на слова рідномовного та іншомовного походження. Більшість їх у першу чергу з'явилася в російській мові як мові міжнародного спілкування, з якої вони через пресу, радіо, телебачення поширюються і в мовах усіх соціалістичних націй та народностей СРСР. Однак деякі неологізми в першу чергу з'явилися і в мовах інших соціалістичних націй СРСР та в мовах зарубіжних націй — соціалістичних і буржуазних. Найактуальніші з них також вбирає в себе російська літературна мова, що сприяє інтернаціоналізації її словникового запасу та утворенню спільного лексичного фонду мов народів СРСР. До неологізмів п'ятирічки, які поступово вливаються в спільний лексичний фонд національних мов СРСР, можна віднести, наприклад, такі з них: **аерин**, **акселерат**, **акселератка**, **дельтоплан**, **дельтопланеризм**, **дискотека**, **дискотекс**, **комп'ютеризація**, **кріотерм**, **мінікар**, **мінітрактор**, **очеретокосарка**, **пневмовоз**, **робототехніка**, **суперплавкран**, **телеробот**, **уазик** тощо.

У спільний лексичний фонд національних мов СРСР після 1977 р. увійшло і чимало нових складних слів та нових словосполучень, одним із компонентів яких є, давно вживане в східнослов'янських літературних мовах у значенні «сукупність предметів, явищ, дій, властивостей, що становлять одне ціле», латинське слово **комплекс**. Наприклад: **агрокомплекс**, **віцекомплекс**, **птицекомплекс**, **туркомплекс**, **спорткомплекс**; буряко-збиральний комплекс, відгодівельний комплекс, оздоровчий комплекс, тваринницький комплекс, територіально-виробничий комплекс тощо.

Неологізми X п'ятирічки, як і неологізми п'ятирічок попередніх, утворювались за традиційними вже способами словотвору, серед яких, як свідчать наведені вище приклади, помітне місце посідає аббревіація та словоскладання. Дослідники вже давно помітили, що в радянську епоху в умовах народів СРСР активно почала розвиватися тенденція — перелати максимум інформації якомога економніше, найкоротше, найменшою кількістю мовних засобів і знаків. Найочевидніше і найінтенсивніше ця тенденція і виявляється в зростанні аббревіатур та складних слів в літературних мовах нашої країни.

А. МОСКАЛЕНКО,
доцент.

Славній даті присвячується

Народ-герой Куликовської битви

ДЖЕРЕЛАМИ наших знань про Куликовську битву є твори дrevньоруської словесності. Являючись спадщиною культури, дrevньоруські книги, створені літописцями та художниками, дають уявлення про духовні ідеали наших предків, повідують про славне минуле нашої країни. Деякі із них представлені на виставці в Науковій бібліотеці ОДУ. Це поетична поема «Задонщина», літописні розповіді, повісті про Куликовську битву, військові повісті Дrevньої Русі та ін.

Так, «Сказання про Мамаєве побоїще» знайомить нас із складним періодом руської історії, коли роздроблені князівства Русі об'єднувались в єдину державу.

На виставці розміщені праці найбільш крупних вітчизняних, а також провідних радянських істориків: Пашуто В. П. — «Боротьба народу нашої країни за незалежність в XIII—XV вв.»; Мавродін В. В., Волинкін Н. М., Ежов В. А. — «Хто з мечем до нас ввійде, той від меча і загине»; роботи історика і письменника Каргалова В. В. — «Народ-богатыр», «Повалення монголо-татарського іга»; ряд ювілейних статей.

Геніальність стратегічного задуму і чудове військово-мистецтво руських воєначальників на чолі з великим князем Дмитрієм Івановичем переконливо показані в працях дослідників військової спра-

ви Русі: Строкова А. А. — «Історія військового мистецтва»; Разіна Е. А. — «Історія військового мистецтва»; Кирпичникова А. Н. — «Військова справа на Русі в XIII—XV вв.». В історичному нарисі Рабіновича М. Г. «Військова справа на Русі епохи Куликовської битви» висвітлюється стратегія і тактика, численність, склад і організація військ, котрі брали участь в Куликовському бойовищі.

Представлені також і інші праці.

Славна битва надихала не тільки сучасників. Їй присвятили проникливі рядки К. Рилєєв («Дума», «Дмитрій Донський»), О. Блок («На полі Куликовому»), М. Язиков («Баян до руського воїнства»). Куликовська битва знайшла відображення і в художній літературі: в романі С. Бородіна «Дмитрій Донський», в повістях М. Рапова — «Зорі над Руссю» та В. Каргалова — «Друга помилка Мамаєв».

Ратні подвиги захисників землі руської увічнені в картинах М. Авілова, В. Серова, П. Коріна та ін.

Глибше пізнати героїчне минуле нашого народу його мужність і патріотизм в боротьбі за свободу і незалежність Батьківщини допоможуть багаті матеріали та репродукції картин, представлені на нашій виставці.

А. ГАЛЕНКОВА.

ТЕМАТИЧНИЙ ВЕЧІР

Радянський народ урочисто відзначає в ці вересневі дні 600-річчя Куликовської битви. Цьому славному ювілею був присвячений тематичний вечір «Героїчна сторінка історії», котрий відбувся 9 вересня в Центральному лекторії м. Одеси. Перед трудящими, інтелігенцією, учнівською молоддю міста-героя виступили доктори історичних наук, професори М. Є. Раковський і П. О. Карішківський. Історія нашого народу знає чимало яскравих та героїчних сторінок, відзначив професор М. Є. Раковський. Серед них Льодове побоїще, Куликовська, Грюнвальдська, Полтавська, Боро-

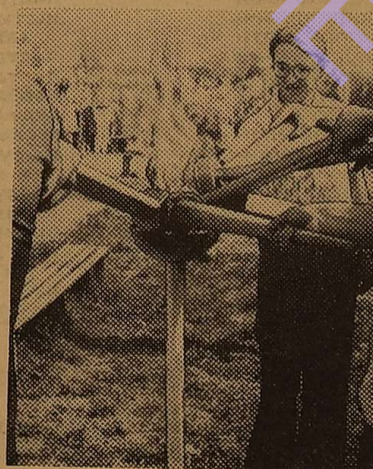
динська і багато інших битв, в яких руський народ, сповнений чуттям патріотизму, зі зброєю в руках воював за свободу і незалежність нашої Батьківщини.

Професор П. О. Карішківський на широкому історичному фоні показав роль і значення Куликовської битви для всього наступного суспільно-економічного розвитку руських земель.

Тематичний вечір викликав великий інтерес у слухачів, про що говорили їх численні жваві запитання.

П. ГРЕБЕНЮК,
студент V курсу істфаку.

Твоє свято, першокурснику!

Цікаво, захоплює пройшло свято першокурсника, в чому можна переконатись, подивившись на знімки Г. Антипенка.

Редактор М. ПЕТРОВ.

КУТОЧОК ГУМОРУ

Запам'ятай дев'ять заповідей

Залікова книжка — обличчя студента. Не знущайся ж над своїм обличчям! Працюй наполегливо на ниві науки, бо тільки праця здатна зробити із студента людину.

Якщо не поступив в інститут, не сумуй: наука вимагає жертв.

Тікаючи з лекцій, з метою конспірації не прощайся з викладачем.

Пам'ятай! Студентський квиток ще не такий всемогутній, щоб надавати право на безкоштовний проїзд у тролейбусі.

Не убий викладача думкою, що не маєш шпаргалок, бо він вважатиме тебе невідготовленим до іспиту.

Возлюби ближнього свого — він допоможе тобі влізти в тролейбус.

Дотримуйся «сухого закону»: не плавай на екзамені.

У нас забудь приказку «тихше ідеш — далі будеш».

***

СПІВЧУТТЯ

Якийсь п'яниця заходить у знайомий дім. Господарка зустрічає його в траурі:

— Добридень! А в мене ж велике горе — чоловік помер! А йому ж і сорока не було!...

— Ах, який жаль! Навіть і сорока не було!.. Скільки він міг би ще випити!

«За научные кадры», орган парткома, ректората, профкома і комітета комсомолу Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова. (На українському мові).

ПИШІТЬ НАМ: 270000, Одеса-центр, вул. П. Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадры».

ЗАХОДЬТЕ: Одеса, вул. Радянської Армії, 24, кім. № 9.

ДЗВОНІТЬ: телефони: міський 23-84-13, внутрішній 841 (з міста 206-841).